

Aleksandra Kruk***NOWE WYZWANIA
W AUSTRIACKIEJ POLITYCE MIGRACYJNEJ**

Streszczenie

Pomimo że Austria posiada historyczne cechy państwa migracyjnego i w przeszłości słynęła ze wspierania uchodźców, to po 2015 roku przyjęła zaostrzony i zdecydowany kurs wobec polityki migracyjnej na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej i Rady Europy oraz skrytykowała zarówno Pakt Migracyjny ONZ, jak i Pakt Migracyjny Unii Europejskiej. Austriacka polityka migracyjna opiera się na polityce powstrzymywania nielegalnych migracji oraz ochronie zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych granic Unii Europejskiej. Kryzys migracyjny zaczął dominować w austriackim dyskursie politycznym i wpłynął na wzrost popularności Wolnościowej Partii Austrii.

Słowa kluczowe: Austria, kryzys migracyjny, europejska twierdza, Wolnościowa Partia Austrii

Wstęp

W Austrii, będącej państwem imigracyjnym i tranzytowym, migracja stała się wiodącym tematem i zdominowała debatę społeczną. Kanclerze Werner Faymann (2008–2016), Christian Kern (2016–2017), Sebastian Kurz (2017–2019, 2020–2021), Alexander Schallenberg (w roku 2021) oraz Karl Nehammer (od 2021 roku) odbyli wiele spotkań, które służyły obronie austriackiego stanowiska wobec polityki migracyjnej na forum ONZ, Unii Europejskiej, Rady Europy, ale także w innych formatach negocjacyjnych. Austriacka egzekutywa po 2015 roku zdecydowała się na zwrot i zaostrzenie polityki migracyjnej, stopniowo wycofując się z popierania polityki otwartości, którą zainaugurowała w Unii Europejskiej kanclerz Angela Merkel. Odpowiedź na wyzwanie migracyjne znalazła odzwierciedlenie w kampaniach wyborczych w Austrii, w których retoryka stopniowo była dominowana przez slogany Wolnościowej Partii

* Uniwersytet Zielonogórski, e-mail: a.kruk@inpa.uz.zgora.pl, ORCID: 0000-0002-7545-941X.

Austrii (*Freiheitliche Partei Österreichs*, FPÖ), głoszącej hasła *Najpierw Austria* i domagającej się obrony „twierdzy europejskiej”¹. W kontraście do tego podejścia część społeczeństwa poszła za głosem domagającym się koncentracji na wcześniej podejmowanych zobowiązaniach międzynarodowych. Po II wojnie światowej Austria jako państwo neutralne stała się państwem tranzytowym dla uchodźców z Europy Środkowo-Wschodniej. Aby uzasadnić potrzebę niesienia pomocy uchodźcom, w studiach nad problemem migracyjnym przywoływana jest koncepcja międzynarodowej moralności, którą uwzględniał w badaniach Peter Singer. Natomiast znana austriacka badaczka globalnego reżimu migracyjnego, Judith Kohlenberger, wyjaśniając złożoność migracji, odwoływała się do eseju *We refugees* Hanny Arendt oraz przywoływała poglądy Zygmunta Baumana, który pisał o obawach Globalnej Północy przed uchodźcami. Eksperti wskazują na politykę strachu i spiralę emocji oraz dostrzegają kontynuację języka stosowanego przez Jörga Haidera w aktywności obecnych działaczy FPÖ, np. Haralda Vilimskiego². Pomimo że badania dotyczące migracji i integracji w Austrii są zaawansowane, to decydenci w Austrii wskazują na nieprzygotowanie polityki państwa, aby zrealizować założenia *Paktu Migracyjnego ONZ* i *Paktu Migracyjnego Unii Europejskiej*. W artykule przyjęto tezę, że polityka migracyjna stała się narzędziem walki politycznej zarówno na arenie międzynarodowej, jak i wewnętrznej. Zwrócono uwagę na międzynarodowe zobowiązania Austrii oraz reakcje społeczne i polityczne na kryzys migracyjny. Postawiono pytania: Jak Austria realizuje model restrykcyjnej polityki migracyjnej oraz jakie są przyczyny wycofania się z polityki otwartości, którą realizowano w XX wieku?

W badaniach wykorzystano podejście historyczno-strukturalne, wskazujące na znaczenie migracji w historii Austro-Węgier oraz neutralnej po 1955 roku Austrii. Zarówno Ewa Godlewska, jak i Hein de Hass podkreślają w badaniach nad migracjami znaczenie analizy czynnikowej. Wśród analizowanych czynników wymienia się zazwyczaj kwestie gospodarcze, socjologiczne, kulturowe oraz organiczne (wynikające z warunków fizycznych, związane z bezpieczeństwem zdrowotnym) oraz

¹ J. Miecznikowska, *Austria [w:] Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K.A. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017, s. 393–407; E. Godlewska, *Państwa europejskie w obliczu współczesnych wyzwań. Austria wobec zachodniobalkańskiego szlaku migracyjnego*, „Polityka i Społeczeństwo”, 2024, nr 1, s. 169–183; G. Knaus, *Welche Grenzen brauchen wir? Zwischen Empathie und Angst – Flucht, Migration und die Zukunft von Asyl*, München 2023.

² J. Kohlenberger, V. Džikić, *Kommentar der anderen*, „Der Standard”, 9.02.2023; idem, *The Refugee (Tale) Paradox: Narratives of vulnerability and aspirationality*, „The European Journal of Life Writing”, 2023, nr 12, s. 23–50.

preferencje, oczekiwania i aspiracje środowisk i jednostek³. W celu uzupełnienia tej drogi badań uwzględniono również historyczną analizę dyskursu, której zwolenniczką jest ceniona austriacka badaczka polityki migracyjnej Ruth Wodak. Zaleca ona zwrócenie uwagi na konteksty dyskusji o migracjach oraz szczególną uwagę skupia na znaczeniu tożsamości w badaniach nad migracją, zgadzając się z Thodorem Adorno, że tożsamość to „prototyp ideologii”⁴.

Zainteresowanie badaniami migracyjnymi w Austrii

W 1952 roku Austria jako jedno z pierwszych państw przystąpiła do Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (*International Organization for Migration*, IOM), otwierając biuro w Wiedniu w celu wspierania migrantów i szukania rozwiązań dla problemów migracyjnych. Austria podczas zimnej wojny i po jej zakończeniu przyjmowała wielu uchodźców, korzystając ze wsparcia IOM i innych organizacji międzynarodowych⁵. Przy Austriackiej Akademii Nauk działa Komisja ds. Badań Migracji i Integracji (*Kommission für Migrations- und Integrationsforschung*, KMI), która wspiera instytucjonalizację badań nad migracją i integracją w ramach wielu dyscyplin naukowych. Instytucja przekazuje informacje i współpracuje z mediami, popiera dialog oraz wymianę poglądów. KMI organizuje co roku konferencję ds. badań nad migracją i integracją w Austrii. Jest punktem kontaktowym Austriackiej Akademii Nauk dla europejskiej sieci badawczej *International Migration, Integration and Social Cohesion* (IMISCOE), organizuje wykłady, *workshopy* i seminaria. Jest platformą dla badań migracji i integracji, publikuje serię *Migration & ...*, a także gromadzi listę mailingową i wydaje *newsletter*, informując w nim o wydarzeniach, stypendiach i ofertach pracy⁶.

³ E. Godlewska, *Polityka imigracyjna kanclerz Angeli Merkel z perspektywy austriackiej*, „Przegląd Zachodni”, 2018, nr 2, s. 121–134; eadem, *Aktywność Austrii na forum Unii Europejskiej w dobie kryzysu migracyjnego w Europie. Wybrane aspekty*, „Przegląd Zachodni”, 2022, nr 1, s. 31–40; H. de Hass, *A theory of migration: the aspirations-capabilities framework*, „Comparative Migration Studies”, 2021, nr 8, s. 15.

⁴ R. Wodak, *Re/nationalizing EU-rope. National identities, right-wing populism and borer-body politics* [w:] *National Stereotyping, Identity Politics, European Crises*, red. J. Barkhoff, J. Leersen, Amsterdam 2021, s. 95–121.

⁵ *IOM Österreich*, <https://austria.iom.int> (20.06.2024).

⁶ *Österreichische Akademie der Wissenschaften. Kommission für Österreichische Akademie der Wissenschaften. Kommission für Migrations- und Integrationsforschung*, <https://www.oeaw.ac.at> (20.06.2024).

Działalność informacyjna rządu Austrii w zakresie migracji jest prowadzona na platformie „Migracja: Życie i Praca w Austrii”, gdzie umieszczane są informacje dotyczące warunków życia i pracy w Austrii. Na platformie znajdują się też szczegóły dotyczące uzyskiwania obywatelstwa w Austrii oraz polityki imigracyjnej. Zainteresowani mogą także odnaleźć bieżące wiadomości dotyczące sytuacji na rynku pracy i form zatrudnienia, polityki edukacyjnej, polityki mieszkaniowej, polityki zdrowotnej czy polityki integracyjnej w obszarze znajomości języka niemieckiego⁷.

Badacze stowarzyszeni w Austrii w *Forschungsnetzwerk Interdisziplinäre Regionalstudien Donau-Universität Krems* realizują wiele projektów, takich jak: *Żywnie i nierówność* (od 2016), *Obozy w Dolnej Austrii* (od 2020) i *Regionalizmy* (od 2021). Tworzą oni nie tylko bazę wiedzy na temat debat o aktualnych wyzwaniach społecznych, ale również działają w ramach austriackiej sieci badań historii migracji. Współpraca dotyczy realizacji projektów, informowania o aktywności badawczej, wystawach i innych publicznych inicjatywach. Interdyscyplinarne platformy internetowe, tj. *history first*, mają na celu transfer wiedzy, wymianę doświadczeń i sieciowanie osób oraz instytucji (archiwa, muzea, uniwersytety, instytucje badawcze działające poza uniwersytetami, organizacje pozarządowe)⁸.

Innym działaniem jest aktywność Centrum ds. Badań Migracyjnych w zakresie Historii (*Zentrum für historische Migrationsforschung, ZHMF*), które w badaniach migracyjnych uwzględnia migrację zarobkową, ucieczki, wypędzenia, analizując procesy zachodzące we wsiach, małych miastach i metropoliach. ZHMF zajmuje się różnymi ocenami i spojrzeniami na migrację, np. bada ruchliwość elit oraz migracje ze względu na płeć, status społeczny, narodowy i problem rasizmu. Pomimo zaawansowanych badań nad migracją i integracją w Austrii wyniki *Migrant Integration Policy Index* za rok 2019 oceniły państwo „w połowie korzystnie”, biorąc pod uwagę kryteria: mobilności na rynku pracy, łączenia rodzin, dostępu do opieki zdrowotnej, partycypacji politycznej, prawa do stałego pobytu, możliwości uzyskania obywatelstwa i polityki antidyskryminacyjnej. Zważywszy, że wynik Austrii wynosi 46 w skali możliwych do zdobycia 100 punktów, a wynik Unii Europejskiej to 49, zaleca się Austrii, aby poprawiła wizerunek państwa przyjaznego migrantom poprzez zwiększenie szans uzyskania obywatelstwa dla ludności z tłem migracyjnym oraz wprowadzenie regulacji umożliwiających migrantom uzyskanie podwójnego obywatelstwa. Wśród postulatów, które powinny zostać wdrożone, są też zadania dotyczące zwiększenia szans uzyskania zatrudnienia oraz edukacji⁹.

⁷ *Leben und arbeiten in Österreich*, Migration, <https://www.migration.gv.at> (20.06.2024).

⁸ *Zentrum für Migrationsforschung*, Krems, <http://first-research.ac.at> (20.06.2024).

⁹ *Austria*, Migrants Integration Policy Index, <https://mipex.eu> (20.06.2024).

Austria jako państwo imigracyjne

Ogólna liczba ludności Austrii w 2023 roku wynosiła 9 130 697 (wzrosła od 2022 roku o 77 841). Według badań z 2023 roku w tej grupie znajdowała się ludność z tłem migracyjnym w liczbie 2 448 800. W tej liczbie pierwsze pokolenie migracyjne to 1 828 700 osób, a drugie 620 100¹⁰. Austria od lat była państwem imigracyjnym. Przed I wojną światową wielu mieszkańców Cesarstwa Austro-Węgierskiego emigrowało za Atlantyk, ale następował też ruch imigracyjny z terenów Europy. Po II wojnie światowej także nastąpiły wędrówki ludów, a część pochodzących z Czechosłowacji, Węgier i Jugosławii Niemców znalazła ojczyznę w Austrii. Z kolei Austriacy emigrowali m.in. do USA. Od lat sześćdziesiątych, podobnie jak w Niemczech, w Austrii rozpoczął się proces rekrutowania pracowników z innych państw na podstawie umów międzynarodowych z Włochami, Hiszpanią, Turcją i Jugosławią. Proces rekrutacyjny został zakończony na początku lat siedemdziesiątych z powodu wyżu demograficznego w Austrii, ale także konsekwencji kryzysu naftowego¹¹. Od ludzi przybywających do Austrii wymagano komunikowania się w języku niemieckim oraz adaptacji w nowym środowisku poprzez reprezentowanie postawy, którą Dirk Rupnow określił jako „uznanie systemu wartości [...] poznanie przeszłości poważanego w społeczeństwie mainstreamu [...] gotowość do integracji”¹². Heinz Faßmann, prezydent Austriackiej Akademii Nauk, podkreśla potrzebę obecności migrantów ze względów gospodarczych, diagnozując: „Mamy starzejące się społeczeństwo, co powoduje wysokie koszty społeczno-polityczne i przeżywamy spadek liczby ludności zdolnej do pracy. Konieczne jest zwiększenie kwalifikacji i innowacji, aby osiągać sukces. Znajdujemy się w procesie globalnej konkurencji, wielkie państwa [...] USA, Chiny, ale też Japonia, Korea Południowa i Singapur dużo inwestują”¹³.

Złożoność problemu migracji szczególnie jest widoczna w Wiedniu, swoistym tygł, gdzie migranci stanowiący 49% ludności zatrudniani są

¹⁰ *Bevölkerung gemäß Finanzausgleichsgesetz*, Statistik, <https://www.statistik.at> (20.06.2024).

¹¹ R. Münz, *Austria and its migrants* [w:] *Global Austria. Austria's Place in Europe and the World*, red. G. Bischof [i in.], New Orleans 2011.

¹² D. Rupnow, *The history and memory of migration in post-war Austria: Current trends and future challenges* [w:] *Migration in Austria*, red. G. Bischof, D. Rupnow, New Orleans 2017, s. 38.

¹³ H. Faßmann, *Europa fällt insgesamt zurück*, Die Presse, 1.06.2024, <https://www.diepresse.com> (20.06.2024).

przede wszystkim w branży gastronomicznej czy służbach mundurowych, ale mają znikomą reprezentację w administracji państwowej¹⁴. Konflikty wynikają również ze zróżnicowanego rozpatrywania możliwości utrzymania w Austrii państwa dobrobytu w sytuacji ponoszenia kosztów związanych z kryzysem migracyjnym i toczącymi się konfliktami międzynarodowymi. Pomimo że Austria od lat angażowała się w politykę rozwojową na świecie, to w obliczu nowych zagrożeń pojawia się pytanie o uwarunkowania wywiązywania się z obowiązków dotyczących solidarności międzynarodowej i możliwości realizacji polityki humanitarnej. Krytyków przyjmowania imigrantów oskarża się o szowinizm. Następuje także spór wynikający z poczucia zagrożenia, że kultura Austrii zostanie z czasem zdominowana przez kulturę imigrantów. Prawicowi politycy domagają się zwiększenia znaczenia nacjonalizmu.

Reakcje elit rządzących na kryzys migracyjny

Pomimo świadomości, że Austria potrzebuje legalnych migrantów na rynku pracy, austriackie elity polityczne postulują zwiększenie bezpieczeństwa państwa i nie zgadzają się na liberalizację polityki migracyjnej. We wrześniu 2015 roku zapadła decyzja o otwarciu granic, aby migranci z Węgier *via* Austria dotarli do Niemiec. Jednak od 2016 roku Austria domaga się bardziej zdecydowanej polityki UE w sprawie przeciwdziałania nielegalnej migracji, odchodząc od polityki otwartości wobec migrantów, czego symbol stanowiło otwarcie granicy austriacko-węgierskiej dla uchodźców w 2015 roku oraz wspieranie migrantów z byłej Jugosławii w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Usztywnienie stanowiska w sprawie migracji po 2015 roku jest tłumaczone m.in. obawami przed radykalizacją oraz strachem przed zwiększeniem wpływów islamu w Austrii. W 2015 roku w Austrii wprowadzono przepisy, na podstawie których stowarzyszenia islamskie w przypadku działań wbrew praw Austrii zostają pozbawione możliwości funkcjonowania¹⁵. Uwzględniając, że w Wiedniu w roku szkolnym 2023/2024 roku 35% uczniów zadeklarowało wiarę w islam, wzrastają obawy przed nasileniem problemów wychowawczych w szkołach, wzrostem nietolerancji i antysemityzmu¹⁶.

¹⁴ V. Schiretz, *Rekordjahr für Zuwanderung in Österreich*, Kleine Zeitung, <https://www.kleinezeitung.at> (20.06.2024); *Infografik: Wie wäre Wien eigentlich ohne Migration?*, Universität Wien, <https://medienportal.univie.ac.at> (20.06.2024).

¹⁵ P. Ślusarczyk, *Dlaczego Austriacy są sceptyczni wobec islamu*, EuroIslam, 6.09.2019, <https://euroislam.pl> (20.06.2024).

¹⁶ M. Stuhlpfarrer, *Wiederkehr: „Religiöse Konflikte nehmen zu“*, „Die Presse“ 11.06.2024, <https://www.diepresse.com> (20.06.2024).

W 2017 roku Austria znalazła się w gronie państw niechętnych polityce relokacji Unii Europejskiej¹⁷. Stanowcze stanowisko w sprawie eksternalizacji granic wyrażał Sebastian Kurz, który w drugiej połowie 2018 roku postanowił wykorzystać prezydenturę Austrii do zaprezentowania oczekiwań w zakresie polityki migracyjnej, domagając się „Europy, która chroni” przed napływem obcych i niebezpiecznych imigrantów. S. Kurz krytykował A. Merkel, podkreślając, że polityka otwartości okazała się nieskuteczna¹⁸, i popierał działania Australii wobec migrantów, które polegały m.in. na odsyłaniu ubiegających się o azyl do obozów w Papui Nowej Gwinei. Prezentował się jako zwolennik migracji selektywnej, stosowanej w Kanadzie, Australii i Nowej Zelandii¹⁹. Jego poglądy starał się wykorzystać Horst Seehofer, polityk bawarskiej chadecji, spierający się w obszarze polityki migracyjnej z kanclerz A. Merkel. Polityk dążył do powołania niemiecko-austriacko-włoskiej „koalicji chętnych” na rzecz usztywnienia polityki migracyjnej w Unii Europejskiej. Włochy byłyby w tym układzie reprezentowane przez Matteo Salvinię z Ligi²⁰.

Przed zaplanowanym na 19 i 20 września 2018 roku szczytem migracyjnym w Salzburgu S. Kurz złożył wizyty we wrześniu w Berlinie, Paryżu, Rzymie i Madrycie. Rozmawiał z kanclerz Angelą Merkel, prezydentem Emmanuelem Macronem, premierem Giuseppe Conte i premierem Pedro Sanchezem. Opowiadał się za wzmocnieniem kompetencji Frontexu. W rozmowie z premierem G. Conte dyskutowali o zwiększeniu inwestycji w państwach pochodzenia bądź państwach tranzytowych oraz kontynuowaniu unijnej misji Sophia na Morzu Śródziemnym²¹. Jego polityka wobec kryzysu migracyjnego była obserwowana przez pryzmat współpracy polityka z FPÖ, ugrupowaniem promującym poglądy nacjonalistyczne zarówno w epoce J. Haidera (1986–2005), jak i Heinza-Hermana Strache (2005–2019). Wielokrotnie skrytykowany w biografii Hansa-Henninga Scharnscha za tkwienie w „brunatnym bagnie” H.-H. Strache był wicekanclerzem w latach 2017–2019 w koalicji z S. Kurzem²².

¹⁷ E. Godlewska, *Państwa europejskie w obliczu współczesnych wyzwań. Austria wobec zachodniobałkańskiego szlaku migracyjnego*, „Polityka i Społeczeństwo”, 2024, nr 1, s. 176.

¹⁸ Sebastian Kurz im Interview: *Viele haben die Migrationsfrage unterschätzt*, „Berliner Zeitung”, 19.01.2018.

¹⁹ R.P. Sieferle, *Das Migrationsproblem. Über die Unvereinbarkeit von Sozialstaat und Masseneinwanderung*, Dresden 2017, s. 28; F. Eder, *Austrian proposal for an Australian migration solution*, Politico, 14.12.2016, <https://www.politico.eu> (20.06.2024).

²⁰ Seehofer-Unterstützung für Kurz an der EU-Außengrenze, „Kleine Zeitung”, 13.06.2018.

²¹ Österreich und Italien bei Frontex und Migrationspolitik auf einer Linie, „Die Presse”, 18.09.2018.

²² P. Moreau, *Le national-populisme en Autriche et en Allemagne: approche comparative de l'AFD et du FPÖ*, „Revue d'Allemagne et des pays de langue allemande”, 2018, nr 1 s. 160–162; H.-H. Scharnsach, *Strache im braunen Sumpf*, Wien 2012.

Zdecydowaną postawę Austrii w sprawach polityki migracyjnej odzwierciedliło *votum separatum* wobec *Paktu Migracyjnego ONZ* z 31 października 2018 roku. Austria skrytykowała ten pakt za „rozwodnienie” różnicy pomiędzy legalną a nielegalną migracją oraz twierdziła, że nie ma możliwości, aby sprostać 17 postulatom, które zawierał dokument. Wyraziła krytykę wobec: ułatwień w zmianach statusu migrantów legalnych i nielegalnych; ułatwień dotyczących łączenia rodzin; poprawy włączenia migrantów do rynku pracy; dostępności do ogólnego zaopatrzenia; dostępności do zasobów edukacyjnych; dostępności do szkolnictwa wyższego; uznawania nieformalnie zdobytych kwalifikacji; ułatwień przy zakładaniu firm; dostępu do systemu zdrowotnego; osiedlania uchodźców klimatycznych; wdrażania najlepszych praktyk w obszarze integracji; ścigania przestępstw wynikających z szerzenia nienawiści; utrudnień dotyczących profilowania sprawców ze względu na rasę, etniczność, religię; motywowania do ujawniania nietolerancji; polityki dotyczącej internowania i zakazu zbiorowych deportacji²³.

Program rządu Austrii na lata 2020–2024 w czwartym rozdziale zatytułowanym *Europa. Integracja, Migracja i Bezpieczeństwo* omawiał kwestie polityki migracji i azylu. Strategia rządu Austrii opierała się na rozdzieleniu spraw azylowych od migracji wynikającej z poszukiwania zatrudnienia. Rząd Austrii podkreślił, że w polityce azylowej opiera się na obowiązującym prawie międzynarodowym i powołał na *Konwencję dotyczącą statusu uchodźców* z 1951 roku oraz *Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności* z 1950 roku. Opowiedział się za zredukowaniem przyczyn ucieczek i migracji, wspieraniem państw pochodzenia migrantów oraz ochroną zewnętrznych granic Unii Europejskiej. Priorytetami strategii stały się rozdzielenie imigracji i azylu oraz zmniejszenie nielegalnej migracji. Rząd Austrii postulował budowanie strategicznych partnerstw z państwami członkowskimi UE, państwami trzecimi oraz organizacjami międzynarodowymi w celu realizacji strategii migracyjnej. Postulował też rozbudowę systemów monitorowania i tworzenie platformy cyfrowej, aby kontrolować ruch migrantów. Jednym ze wskazanych rozwiązań jest polityka rozwojowa, m.in. oparta na współpracy z UNHCR oraz zachęcanie przedsiębiorców do inwestowania w państwach trzecich. Rząd Austrii opowiedział się za zwalczaniem przemytników i umacnianiem bezpieczeństwa granic, m.in. poprzez rozbudowę Frontexu. Układ koalicyjny zawierał wiele konkretnych postulatów, np. zawieranie porozumień z państwami trzecimi, które są bezpieczne, aby tworzyć ośrodki *search and rescue* i ośrodki, w których we

²³ UN-Migrationspakt: Das sind 17 Punkte, die Österreich ablehnt, „Die Presse“, 31.10.2018.

współpracy z UNHCR można przyjmować migrantów. W celu ochrony wewnętrznych granic UE i odciążenia policji oraz wojska postulowano wzmocnienie technicznych środków, np. rozwijanie banków z informacjami oraz współpracy operacyjnej i strategicznej w celu walki z najemnikami. Rząd zapowiedział zaostrzenie kar za przemyt po nowelizacji art. 114 *Fremdenpolizeigesetz* (ustawy z 2005 roku, która współtworzy *Fremdenrechtspaket* – pakiet ustaw dotyczących cudzoziemców)²⁴.

W umowie koalicyjnej znalazły się też postanowienia o szkoleniach dotyczących walki z przemytnikami i zapobiegania wykorzystaniu dzieci. Ponadto podkreślono znaczenie działań prewencyjnych, programów powrotowych, wspierania ofiar. Rząd Austrii zaznaczył, że będzie wprowadzał zalecenia Grupy Ekspertckiej przy Radzie Europy ds. zwalczania handlu ludźmi. W obszarze polityki azylowej rząd opowiedział się za reformą systemu europejskiego, który skutkowałby zwalczaniem przemytu i handlu ludźmi, zawarciem umów o readmisji oraz wypracowaniem mechanizmów podziału migrantów. Rokowania z państwami pochodzenia migrantów powinny zawierać zarówno bodźce pozytywne, jak i sankcje. Rząd Austrii poparł politykę przekonywania do dobrowolnych powrotów oraz przestrzeganie zasady *non-refoulement*, polegającej na zakazie deportowania osób, którym nie przyznano statusu uchodźcy, do państw, w których groziłoby im prześladowanie. Rząd Austrii opowiedział się także za ocenianiem sytuacji w państwach pochodzenia migrantów na podstawie sprawozdawczości międzynarodowej (UNHCR, IOM)²⁵.

Wskutek wizyty studyjnej w Austrii Dunji Mijatović, Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, przeprowadzonej od 13 do 17 grudnia 2021 roku, została zdiagnozowana sytuacja migrantów i azylantów w tym państwie. Podczas wizytacji odbyły się spotkania z przedstawicielami wielu austriackich instytucji, m.in. z prezydentem Alexandrem Van der Bellenem, ministrem spraw zagranicznych Alexandrem Schallenbergiem, ministrem ds. integracji europejskiej Karoline Edtstadler. Przeprowadzono wizytację Centrum Recepcyjnego w Traiskirchen, gdzie rozmawiano z migrantami i ubiegającymi się o azyl. W Wiedniu odbyło się spotkanie z *Austrian Society for Family Planning*. Komisja zwróciła uwagę na komplikacje wynikające z potrzeby rozłożenia zadań związanych z zarządzaniem migracjami i polityką azylową pomiędzy prowincją a władzą federalną w Austrii. Opowiedziała się za zwiększeniem współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wymieniła zadania dotyczące

²⁴ *Bundesgesetz über die Ausübung der Fremdenpolizei, die Ausstellung von Dokumenten für Fremde und die Erteilung von Einreiseteil (Fremdenpolizeigesetz 2005 – FPG)*, Rechtsinformationssystem des Bundes, <https://www.ris.bka.gv.at> (31.01.2025).

²⁵ *Aus Verantwortung für Österreich. Regierungsprogramm 2020–2024*, Wien 2020.

walki z mową nienawiści oraz potrzebę zapobiegania przestępczości. Wyraziła potrzebę zwiększenia działań w obszarze zdrowia seksualnego, opieki reprodukcyjnej i opieki aborcyjnej. Komisja zaleciła wzmocnienie systemu sądowego w celu przeciwdziałania aktom przemocy wobec kobiet. Wypomniała także, że rozmówcy w centrum recepcyjnym informowali o tym, że na granicach z Węgrami i Słowenią byli wypychani (poddani *pushbackom*) i spotkała ich wtedy przemoc. O stosowaniu *pushbacków* na szlaku bałkańskim informowali Komisję także przedstawiciele organizacji pozarządowych. W raporcie informowano ponadto o trudnej sytuacji w ośrodkach recepcyjnych, zwłaszcza wśród dzieci i kobiet. Problemem był dostęp do edukacji. Sytuacja uległa pogorszeniu podczas pandemii COVID-19. W rekomendacjach Komisja zalecała Austrii postępowanie odpowiadające wymogom Raportu Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (*The European Commission against Racism and Intolerance*, ECRI) czy Komitetu ONZ ds. Eliminacji Dyskryminacji wobec Kobiet, a także realizację Europejskiej Strategii ds. Równości Płci na lata 2018–2023. Komisja Rady Europy, powołując się na dane Amnesty International i Eurostatu, wykazała trudną sytuację kobiet²⁶.

Aby kontrolować falę migracyjną z południa Europy, Austria uczestniczyła w konferencjach ds. Bałkanów Zachodnich. W 2021 roku w Wiedniu podczas Konferencji ds. Bałkanów Zachodnich S. Kurz i minister spraw wewnętrznych Karl Nehammer (ÖVP) opowiedzieli się za odsyłaniem nielegalnych migrantów z Północnej Macedonii, Bośni i Hercegowiny oraz Serbii²⁷. Także 6 grudnia 2022 roku podczas szczytu w Tiranie K. Nehammer podkreślał znaczenie kontroli sytuacji na szlaku zachodniobałkańskim i sprzeciwiał się otwarciu strefy Schengen dla Bułgarii i Rumunii²⁸.

Obok oceny polityki migracyjnej i integracyjnej Austrii przez organizacje międzynarodowe ważną rolę odgrywały polityka sąsiedzka i ustalenia bilateralne. 28 października 2022 roku zostało zawarte w Zurychu porozumienie pomiędzy Karin Kellner-Suttor (przewodniczącą Bundesratu Szwajcarii) oraz Gerhardem Karnerem (ministrem spraw wewnętrznych Austrii). Postanowienie dotyczyło walki z nielegalną migracją i jej przyczynami, wzmocnienia systemu azylowego, efektywnego przeprowadzania procedur dotyczących powrotów oraz działań na rzecz wzmocnienia europejskiego systemu migracyjnego i azylowego. Umowa odnosiła się w obszarze współpracy policyjnej także do wzmoc-

²⁶ D. Matjović, *Country Report: Commissioner for human rights of the Council of Europe*, Council of Europe, 12.05.2022, <https://rm.coe.int> (20.06.2024).

²⁷ *Westbalkan-Konferenz zur Migration: Nehammer will mehr Rückführungen*, Puls24, 18.06.2021, <https://www.puls24.at> (20.06.2024).

²⁸ *Nehammer auf Westbalkan-Gipfel: EU-Aktionsplan ist erster Schritt*, ORF, 6.12.2022, <https://orf.at/stories/3296667> (20.06.2024).

nienia wymiany informacji oraz skoordynowania działań na forum UE w celu zreformowania polityki migracyjnej²⁹. Oba państwa skrytykowały politykę wizową Serbii, uzgodniono współpracę w celu ścigania przemytników oraz przeprowadzanie wspólnych patroli w transporcie kolejowym. Austria, Szwajcaria, Niemcy, Chorwacja i Słowenia interweniowały w Komisji Europejskiej za zmianą polityki wizowej państw bałkańskich, ponieważ wielu Tunezyjczyków, Kubańczyków i Hindusów przybywało samolotem do Belgradu, a stamtąd przemytnicy próbowali przemycić ich przez Węgry do Austrii³⁰.

Formą współpracy w obszarze migracji są serbsko-węgiersko-austriackie szczyty migracyjne. I szczyt migracyjny odbył się 2 października 2022 w Budapeszcie. Podczas II szczytu migracyjnego w Belgradzie, 16 listopada 2022 roku Aleksander Vučić, Victor Orban i Karl Nehammer podpisali *Memorandum of understanding* w celu walki z nielegalną migracją, terroryzmem i zorganizowaną przestępczością. K. Nehammer apelował o działania przeciwko handlowi ludźmi. Zapowiedziane zostało wsparcie ochrony bezpieczeństwa granicy z Serbią i Macedonią Północną. K. Nehammer sprzeciwiał się ułatwieniom w procedurze ubiegania się o azyl („azyłowi *a la carte*“) oraz turystyce azylowej. III szczyt migracyjny odbył się w 7 lipca 2023 roku w Wiedniu, gdzie omawiano współpracę policyjną w zwalczaniu migracji³¹.

Austria wyraziła solidarność wobec Polski i Litwy w związku z sytuacją na granicy z Białorusią i wysłała jednostkę policji na Litwę. W listopadzie 2020 roku kanclerz Alexander Schallenberg i premier Słowacji Eduard Heger potępilli w oświadczeniu wykorzystanie migrantów przez białoruski reżim. Austria opowiedziała się również za sankcjami wobec Białorusi³². W przypadku uchodźców z Ukrainy Austria wykazuje otwartość i informuje, że 1 czerwca 2024 roku 76 175 osób otrzymało status tymczasowej ochrony, w tym 75 225 obywateli Ukrainy oraz 950 osób przybywających z Ukrainy, ale będących obywatelami innych państw³³. Prawo pobytu uchodźców ukraińskich wymagało transpozycji, tj. włą-

²⁹ *Aktionsplan Österreich-Schweiz*, Bundesministerium, <https://www.bmi.gv.at> (20.06.2024).

³⁰ *Gegen illegale Migration: Schweiz und Österreich mit Aktionsplan*, Schweizer Radio und Fernsehen, 28.09.2022, <https://www.srf.ch> (20.06.2024).

³¹ *Bundestkanzler Nehammer. Kampf gegen illegale Migration, Terrorismus und organisierte Kriminalität*, Bundeskanzleramt, 16.11.2022, <https://www.bundeskanzleramt.gv.at> (20.06.2024).

³² Ł. Ogrodnik, *Austriacka polityka migracyjna na tle wydarzeń w Afganistanie i na Białorusi*, „PISM”, 5.01.2022.

³³ *Anfragebeantwortung. Vertriebene aus der Ukraine (17216/AB)*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (20.06.2024); *Anfragebeantwortung 18182/AB*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (1.02.2025).

czenia do prawa krajowego Austrii dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami. Transpozycji poddane zostały: 1. Ustawa o cudzoziemcach z 1997 roku; 2. Ustawa landu Steiermark z 2005, która reguluje opiekę nad cudzoziemcami potrzebującymi pomocy i ochrony; 3. Ustawa o zmianie ustawy o pomocy społecznej; 4. Ustawa z 15 grudnia 2005 roku ustanawiająca tyrolską ustawę o podstawowych świadczeniach; 5. Ustawa Karyntii o podstawowych świadczeniach socjalnych; 6. Ustawa o tymczasowej podstawowej opiece nad osobami ubiegającymi się o azyl i innymi cudzoziemcami potrzebującymi pomocy i ochrony w Burgenlandzie; 7. Ustawa o opiece społecznej w Dolnej Saksonii; 8. Ustawa z dnia 14 marca 2007 r. o zapewnieniu tymczasowej podstawowej opieki nad cudzoziemcami potrzebującymi pomocy i ochrony w Salzburgu³⁴.

Władze Austrii, opowiadając się za eksternalizacją polityki granicznej, popierają rozwiązania brytyjskie i włoskie. Uważają, że otwieranie ośrodków recepcyjnych dla ubiegających się o wjazd na terytorium Unii Europejskiej poza obszarem organizacji, np. we Rwandzie, jest dobrym rozwiązaniem³⁵.

Wykorzystanie kryzysu migracyjnego w walce o władzę

Na działania władz Austrii wpływa dyskurs polityczny, szczególnie nasilony podczas kampanii wyborczej. Austriacy uczynili migrację wiodącym tematem kampanii w wyborach do Parlamentu Europejskiego, które zostały przeprowadzone 9 czerwca 2024 roku. Ciekawym elementem kampanii wyborczej był list otwarty H. Vilimsky'ego do R. Lopatki z 4 czerwca 2024 roku. Polityk postulował w nim realizację hasła *Najpierw Austria* oraz krytykował Unię Europejską za „gigantyczną nielegalną migrację z przestrzeni arabskiej i afrykańskiej”³⁶. W kampanii

³⁴ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami, Eur-lex, <https://eur-lex.europa.eu> (1.02.2025).

³⁵ G. Traxler, *Asyl-Achsen von Doskozil bis Hacker, Nehammer bis Sunak im „Blattsalat“*, „Der Standard”, 25.05.2024.

³⁶ FPÖ – Vilimsky: *Offener Brief an Reinhold Lopatka*, OTS, 4.06.2024, <https://www.ots.at> (20.06.2024).

wyborczej wszyscy politycy odgrywający rolę lokomotyw wyborczych głównych partii politycznych: Reinhold Lopatka (ÖVP), Andreas Schieder (SPÖ), Harald Vilimsky (FPÖ), Lena Schilling (Grüne), Helmut Brandstätter (NEOS), Günther Hopfgartner (KPÖ), Maria Hubmer-Mogg (DNA), zaprezentowali oczekiwania dotyczące polityki migracyjnej, w której wskazali na potrzebę odróżniania migracji legalnych od nielegalnych, ustosunkowali się do unijnego *Paktu Migracyjnego* i podkreślili znaczenie polityki integracyjnej. Postulaty uwidoczniły różnice między ugrupowaniami w zakresie polityki migracyjnej, a najbardziej przeciwne opinie wobec migrantów wyrażała FPÖ³⁷.

Tabela 1. Postulaty w zakresie polityki migracyjnej w kampanii do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku

Liderzy w kampanii wyborczej do PE w 2024 roku	Postulaty w zakresie polityki migracyjnej i azylowej
Reinhold Lopatka (ÖVP)	Poparcie dla europejskiego Paktu Migracyjnego.
Andreas Schieder (SPÖ)	Potrzebne jest efektywnie funkcjonujące prawo azylowe oraz solidarny podział opieki nad ludźmi uprawnionymi do azylu w Unii Europejskiej; Postulat szybkich decyzji dotyczących przyznawania azylu na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej. Należy zwalczać nielegalną migrację.
Harald Vilimsky (FPÖ)	Potrzebna jest kontrola nielegalnej migracji i ochrona „twierdzy europejskiej”.
Lena Schilling (Zieloni)	Unia Europejska potrzebuje mądrej polityki integracyjnej i migracyjnej ze względu na starzenie się społeczeństwa w Europie; należy przeciwdziałać handlowi ludźmi.
Helmut Brandstätter (Neos)	Potrzebna jest europejska strategia migracyjna; Austria potrzebuje wykwalifikowanych migrantów.
Günther Hopfgartner (KPÖ)	W celu powstrzymania migracji UE powinna zmienić politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz przestać wysyłać broń poza swoje granice.
Maria Hubmer-Mogg (DNA)	Ochrona granic, walka z nielegalną migracją, obowiązujące prawodawstwo nie wymaga zmian.

Źródło: *EU-Wahl – das sagen die Parteien. Wie die EU Asyl und Migration denken soll*, MeinBezirk, 28.05.2024, <https://www.meinbezirk.at> (20.06.2024).

Kampania wyborcza do Parlamentu Europejskiego zakończyła się sukcesem Wolnościowej Partii Austrii, która zdobyła 6 z 20 austriackich mandatów w Parlamencie Europejskim. Austriacka Partia Ludowa i So-

³⁷ *EU-Wahl – das sagen die Parteien. Wie die EU Asyl und Migration denken soll*, MeinBezirk, 28.05.2024, <https://www.meinbezirk.at> (20.06.2024).

cialdemokratyczna Partia Austrii uzyskały po 5 mandatów, a Zieloni oraz NEOS po 2 mandaty. Z ramienia FPÖ do Parlamentu Europejskiego weszli Elisabeth Dieringer, Roman Haider, Gerald Hauser, Georg Mayer, Petra Steger i Harald Vilimsky³⁸. Zadowolony ze zwycięstwa Herbert Kickl domagał się teki komisarza ds. reemigracji dla swojego stronnictwa. W ogłoszonym 29 sierpnia 2024 roku manifestie przygotowanym na potrzeby zaplanowanych na 29 września 2024 roku wyborów parlamentarnych FPÖ powtarzała hasła zaprezentowane w wyborach do Parlamentu Europejskiego, domagając się reemigracji nielegalnie przebywających migrantów oraz ograniczenia praw pobytu w Austrii dla azylantów³⁹. Przeprowadzone 29 września 2024 roku wybory także przyniosły zwycięstwo Wolnościowej Partii Austrii, która zdobyła 57 miejsc w Radzie Narodowej. Austriacka Partia Ludowa uzyskała 51 mandatów, Socjaldemokratyczna Partia Austrii – 41, NEOS (Nowa Austria i Forum Liberalne) – 18, a Zieloni – 16 miejsc⁴⁰. Po wyborach Karl Nehammer usiłował utworzyć rząd razem z socjaldemokratami i NEOS, ale bezowocne rozmowy zostały przerwane na początku stycznia 2025 roku. Misja utworzenia rządu została powierzona H. Kicklowi i fakt, że radykalny i reprezentujący prorosyjskie ugrupowanie polityk otrzymał szansę z rąk prezydenta Alexandra Van der Ballena, wzbudził niepokój, w jakim kierunku będzie zmierzała Austria. Podjęcie próby utworzenia koalicji FPÖ-ÖVP spowodowało protesty społeczne⁴¹. Jednocześnie Austriacy obserwowali działania innych państw w obszarze polityki migracyjnej, w tym zaostrzony dyskurs migracyjny w Niemczech, stanowiący ważny element kampanii wyborczej przed zaplanowanymi na 23 lutego 2025 roku wyborami parlamentarnymi. Gdy w styczniu 2025 roku CDU/CSU złamały zwyczaj utrzymywania kordonu sanitarnego pomiędzy Alternatywą dla Niemiec, S. Kurz ocenił, że jest to konsekwencja wcześniejszych błędnych decyzji kanclerz A. Merkel. Tym samym austriacki polityk opowiedział się po stronie Friedricha Merza, aktualnego lidera⁴².

³⁸ *Nationale Ergebnisse. Österreich*, European Parliament, <https://results.elections.europa.eu> (1.02.2025).

³⁹ *Austria's far-right Freedom Party sets out election programme*, Euractiv, <https://www.euractiv.com> (1.02.2025).

⁴⁰ *Wahl 2024: Endergebnis liegt vor*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (1.02.2025).

⁴¹ B.T. Wielński, *Austria. Lider skrajnej prawicy ma utworzyć rząd*, „Gazeta Wyborcza”, 6.01.2025; B. Hlebowicz, *W Austrii zanoszą się na pierwszy od czasów wojny rząd niekryjący pronazistowskich sympatii*, „Gazeta Wyborcza”, 6.01.2025.

⁴² J. Hager, *Alt-Kanzler Kurz: "Ich finde es richtig, was Friedrich Merz tut"*, Heute nachrichten, <https://heute-nachrichten.eu> (31.01.2025).

Austriacka polityka migracyjna jest nadal realizowana pomimo niestabilności związanej z długim wyłanianiem egzekutywy po wyborach. Nieoczekiwanym zwrotem, wynikającym z obalenia rządów Baszara al Asada w grudniu 2024 roku, było zahamowanie syryjskich postępowań azylowych. W styczniu 2024 roku w Austrii przebywało 95 180 Syryjczyków (niektóre źródła podają, że 100 000), ale w grudniu 2024 roku kanclerz K. Nehammer w reakcji na upadek reżimu prezydenta Syrii zapowiedział realizację deportacji Syryjczyków i wstrzymanie 7 300 postępowań azylowych w pierwszej instancji. Takie działanie uzasadnione zostało opinią, że Syria potrzebuje swoich obywateli, aby odbudować państwo, ale w kontrze do tej retoryki podkreślano, że nadal sytuacja nie jest w tym państwie stabilna i wielu Syryjczyków chciałoby pozostać w bezpiecznej Europie⁴³.

W związku z polską prezydencją w Unii Europejskiej 30 stycznia 2025 roku w Warszawie w posiedzeniu ministrów ds. wewnętrznych wziął udział Gerhard Karner (ÖVP), austriacki minister spraw wewnętrznych. Obecny był również Magnus Brunner (ÖVP), komisarz ds. wewnętrznych i migracji. Rozmowy dotyczyły zagrożeń dla bezpieczeństwa w związku z trwającą wojną hybrydową na wschodniej granicy UE, wzmocnienia wymiaru cywilnego i wojskowego w polityce migracyjnej oraz przygotowań Nowej Strategii Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE⁴⁴.

Zakończenie

Austria dąży do utrwalenia wizerunku państwa stanowiącego most pomiędzy Wschodem i Zachodem, które zgodnie z polityką neutralności może pretendować do roli arbitra w sytuacji zagrożeń. Państwo buduje własną *soft power*, prezentując się jako promotor państw bałkańskich oraz donator pomocy rozwojowej. Pomimo że wskutek konfliktu rosyjsko-ukraińskiego wielu uchodźców ukraińskich znalazło schronienie w Austrii, polityka Wiednia wobec Rosji budzi kontrowersje. Ponadto w sytuacji zagrożeń dla bezpieczeństwa, które nastąpiły po 2015 roku, utrwała się wizerunek Austrii tworzącej wraz z Danią, Holandią i Szwecją w Unii Europejskiej „oszczędną czwórkę”, sceptyczną wobec wielu

⁴³ Reuters/L. Leutner, „Syrien braucht jetzt seine Mitbürger“: Nehammer rät Flüchtlingen zur Heimreise, Die Presse, 9.12.2024, <https://www.diepresse.com> (31.01.2025); Podcast: Müssen Syrer und Syrerinnen Österreich bald verlassen?, Der Standard, <https://www.derstandard.at> (1.02.2025).

⁴⁴ Rada nieformalna JHA: ministrowie spraw wewnętrznych o obszarach strategicznych dla bezpieczeństwa wewnętrznego w UE, Council of the European Union, 30.01.2025, <https://polish-presidency.consilium.europa.eu> (1.02.2025).

inicjatyw mających na celu wzmocnić współpracę państw członkowskich. Austria, aby zapewnić sprawnie funkcjonujące i bezpieczne państwo dobrobytu, podkreśla zagrożenia wynikające z nielegalnych migracji i domaga się współpracy międzynarodowej w celu koordynowania sytuacji na zewnętrznych i wewnętrznych granicach Unii Europejskiej. Obawy przed wymknięciem się spod kontroli ruchów migracyjnych oraz wyzwaniami wynikającymi z trudności polityki integracyjnej spowodowały wzrost poparcia dla obrony interesów Austrii rozumianych jako strzeżenie bezpieczeństwa i tożsamości. Budowanie otwartej na potrzeby migrantów przestrzeni społecznej napotyka przeszkody wynikające z obaw przed wzrostem przestępczości oraz ekonomicznymi i społecznymi kosztami ich przyjmowania. Trudnością jest połączenie zadań związanych z potrzebą humanitaryzmu i budowania bezpieczeństwa.

Bibliografia

- Aktionsplan Österreich-Schweiz*, Bundesministerium, <https://www.bmi.gv.at> (20.06.2024).
- Anfragebeantwortung. Vertriebene aus der Ukraine (17216/AB)*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (20.06.2024).
- Anfragebeantwortung 18182/AB*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (1.02.2005).
- Austria's far-right Freedom Party sets out election programme*, Euractiv, <https://www.euractiv.com> (1.02.2025).
- Aus Verantwortung für Österreich. Regierungsprogramm 2020–2024*, Wien 2020.
- Bundesgesetz über die Ausübung der Fremdenpolizei, die Ausstellung von Dokumenten für Fremde und die Erteilung von Einreisetiteln (Fremdenpolizeigesetz 2005 – FPG)*, Rechtsinformationssystem des Bundes, <https://www.ris.bka.gv.at> (31.01.2025).
- Bundeskanzler Nehammer. Kampf gegen illegale Migration, Terrorismus und organisierte Kriminalität*, Bundeskanzleramt, 16.11. 2022, <https://www.bundeskanzleramt.gv.at> (20.06.2024).
- Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami, Eurlex, <https://eur-lex.europa.eu> (1.02.2025).
- Eder F., *Austrian proposal for an Australian migration solution*, Politico, 14.12.2016, <https://www.politico.eu> (20.06.2024).
- Gegen illegale Migration: Schweiz und Österreich mit Aktionsplan*, Schweizer Radio und Fernsehen, 28.09.2022, <https://www.srf.ch> (20.06.2024).
- Godlewska E., *Aktywność Austrii na forum Unii Europejskiej w dobie kryzysu migracyjnego w Europie. Wybrane aspekty*, „Przegląd Zachodni”, 2022, nr 2.
- Godlewska E., *Państwa europejskie w obliczu współczesnych wyzwań. Austria wobec zachodniobalkańskiego szlaku migracyjnego*, „Polityka i Społeczeństwo”, 2024, nr 1.
- Godlewska E., *Polityka imigracyjna kanclerz Angeli Merkel z perspektywy austriackiej*, „Przegląd Zachodni”, 2018, nr 2.

- Hager J., *Alt-Kanzler Kurz: "Ich finde es richtig, was Friedrich Merz tut"*, Heute nachrichten, <https://heute-nachrichten.eu> (31.01.2005).
- Hass de H., *A theory of migration: the aspirations-capabilities framework*, „Comparative Migration Studies”, 2021, nr 8.
- Heinz Faßmann: „Europa fällt insgesamt zurück“, Die Presse, 1.06.2024, <https://www.diepresse.com> (20.06.2024).
- Hlebowicz B., *W Austrii zanosi się na pierwszy od czasów wojny rząd niekryjący pronazistowskich sympatii*, „Gazeta Wyborcza”, 6.01.2025.
- Infografik: *Wie wäre Wien eigentlich ohne Migration?*, Universität Wien <https://medienportal.univie.ac.at> (20.06.2024).
- Kohlenberger J., *The Refugee (Tale) Paradox: Narratives of vulnerability and aspirationality*, „The European Journal of Life Writing”, 2023, nr 12.
- Kohlenberger J., Džikić V., *Kommentar der anderen*, Der Standard, 9.02.2023.
- Knaus G., *Welche Grenzen brauchen wir? Zwischen Empathie und Angst – Flucht, Migration und die Zukunft von Asyl*, München 2023.
- Leben und arbeiten in Österreich*, Migration, <https://www.migration.gv.at> (20.06.2024).
- Matijević D., *Country Report: Commissioner for human rights of the Council of Europe*, Council of Europe, 12.05.2022, <https://rm.coe.int> (20.06.2024).
- Miecznikowska J., *Austria [w:] Uchodźcy w Europie. Uwarunkowania, istota, następstwa*, red. K.A. Wojtaszczyk, J. Szymańska, Warszawa 2017.
- Moreau P., *Le national-populisme en Autriche et en Allemagne: approche comparative de l'AFD et du FPÖ*, „Revue d'Allemagne et des pays de langue allemande”, 2018, nr 1.
- Münz R., *Austria and its migrants, [w:] Global Austria. Austria's Place in Europe and the World*, red. G. Bischof [i in.], New Orleans 2011.
- Nationale Ergebnisse. Österreich*, European Parliament, <https://results.elections.europa.eu> (1.02.2025).
- Nehammer auf Westbalkan-Gipfel: EU-Aktionsplan ist erster Schritt*, ORF, 6.12.2022, <https://orf.at> (20.06.2024).
- Ogrodnik Ł., *Austriacka polityka migracyjna na tle wydarzeń w Afganistanie i na Białorusi*, „PISM”, 5.01.2022.
- Österreichische Akademie der Wissenschaften. Kommission für Österreichische Akademie der Wissenschaften. Kommission für Migrations- und Integrationsforschung*, Kommission für Migrations- und Integrationsforschung, <https://www.oew.ac.at> (20.06.2024).
- Österreich und Italien bei Frontex und Migrationspolitik auf einer Linie*, „Die Presse“, 18.09.2018.
- Podcast: Müssen Syrer und Syrerinnen Österreich bald verlassen?*, Der Standard, <https://www.derstandard.at> (1.02.2025).
- Rada nieformalna JHA: ministrowie spraw wewnętrznych o obszarach strategicznych dla bezpieczeństwa wewnętrznego w UE*, Council of the European Union, 30.01.2025, <https://polish-presidency.consilium.europa.eu> (1.02.2025).
- Reuters/L. Leutner, „Syrien braucht jetzt seine Mitbürger“: *Nehammer rät Flüchtlingen zur Heimreise*, Die Presse, 9.12.2024, <https://www.diepresse.com> (31.01.2025).
- Rupnow D., *The history and memory of migration in post-war Austria: Current trends and future challenges [w:] Migration in Austria*, red. G. Bischof, D. Rupnow, New Orleans 2017.
- Scharsach H.-H., *Strache im braunen Sumpf*, Wien 2012.

- Schiretz V., *Rekordjahr für Zuwanderung in Österreich*, Kleine Zeitung, <https://www.kleinezeitung.at> (20.06.2024).
- Sebastian Kurz im Interview: *Viele haben die Migrationsfrage unterschätzt*, „Berliner Zeitung“, 19.01.2018.
- Seehofer-Unterstützung für Kurz an der EU-Außengrenze, „Kleine Zeitung“, 13.06.2018.
- Stuhlpfarrer M., *Wiederkehr: „Religiöse Konflikte nehmen zu*, Die Presse, 11.06.2024, <https://www.diepresse.com> (20.06.2024).
- Sieferle R.P., *Das Migrationsproblem. Über die Unvereinbarkeit von Sozialstaat und Masseneinwanderung*, Dresden 2017.
- Ślusarczyk P., *Dlaczego Austriacy są sceptyczni wobec islamu*, Euroislam, 6.09.2019, <https://euroislam.pl> (20.06.2024).
- Traxler G., *Asyl-Achsen von Doskozil bis Hacker, Nehammer bis Sunak im „Blattsalat“*, „Der Standard“, 25.05.2024.
- UN-Migrationspakt: *Das sind 17 Punkte, die Österreich ablehnt*, „Die Presse“, 31.10.2018
- Wahl 2024: *Endergebnis liegt vor*, Parlament Österreich, <https://www.parlament.gv.at> (31.01.2025).
- Westbalkan-Konferenz zur Migration: *Nehammer will mehr Rückführungen*, Puls24, 18.06.2021, <https://www.puls24.at> (20.06.2024).
- Wielniński B.T., *Austria. Lider skrajnej prawicy ma utworzyć rząd*, „Gazeta Wyborcza“, 6.01.2025.
- Wodak R., *Re/nationalizing EU-rope. National identities, right-wing populism and border-body politics*, [w:] *National Stereotyping, Identity Politics, European Crises*, red. J. Barkhoff, J. Leersen, Amsterdam 2021.
- Zentrum für Migrationsforschung, Krems, <http://first-research.ac.at> (20.06.2024).

New challenges in Austrian migration policy

Abstract

However Austria has the historical characteristics of a migratory state and was famous for supporting refugees in the past, after 2015 Austria adopted a tighter and decisive stance towards migration policy at the forum of UN, EU and Council of Europe and criticized both the UN Migration Pact and the European Union Migration Pact. Austria's migration policy is based on the policy of stopping illegal migration and protecting both the external and internal borders of the European Union. The migration crisis began to dominate Austrian political discourse and increased the popularity of the Freedom Party of Austria.

Keywords: Austria, migration crisis, Fortress Europe, Freedom Party Austria